

2357/10

strani jezici

U ovom broju:

- Rudolf Filipović, uz šezdeseti rođendan
- Prevođenje društveno-političkog nazivlja
- Sintaktička reakcija u nastavi stranih jezika
- Funkcionalne jedinice
- Fakultativan ili obligatan?
- Teorijska osnova suvremenog pristupa nastavi stranih jezika
- Dril i suvremena nastava stranog jezika
- Diskusija
- Živa riječ
- Naša iskustva
- Kronika

1-2

Časopis za unapređenje nastave stranih jezika • Izdaju Sekcija za strane jezike Hrvatskog filološkog društva i Školska knjiga • Zagreb 1976.

Casopis izlazi četiri puta godišnje. Godišnja pretplata 80.— ND. Za inozemstvo 160.— ND. Pojedini broj 23.— ND. dvobroj 46.— ND. Pretplate šaljite na adresu: Školska knjiga, Masarykova 28, 41000 Zagreb, Ziro račun broj 30107-601-3018

Glavni urednik:

Rudolf Filipović

Zamjenik glavnog urednika:

Antica Menac

Tajnik uredničkog odbora:

Olja Perić

Članovi uredničkog odbora:

Davorka Celmić (Naša Iskustva) — Rudolf Filipović (Lingvistika i Diskusija) — Oktavija Gerčan (Naša Iskustva) — Josip Jernej (Prikazi knjiga i Bibliografija) — Mirjana Jurčić (Metodika i Naša pošta) — Antica Menac (Lingvistika i Živa riječ) — Zlatko Muhvić (Kronika) — Miho Skljarov (Metodika)

Adresa uredništva:

Filozofski fakultet, Odsjek za anglistiku, soba B-013, Đure Salaja 3, 41000 Zagreb, telefon: 513-155, kućni 141

Grafički urednik:

Krešimir Haluga

Lektor:

Dragica Latinac

Korektori:

Drenka Simić-Popovski
Edita Marjanović

Tisak:

Grafički zavod Hrvatske
Zagreb, Frankopanska 26

Sadržaj

Redakcija: Rudolf Filipović, uz šezdeseti rođendan	1
V. Ivir: Filozofski fakultet o položaju stranog jezika	5
D. Celmić: Zastupljenost pojedinih stranih jezika u školama SR Hrvatske	6
Lingvistika	
Ž. Bujas: O vokabularskim razlikama između britanskog i američkog engleskog	8
V. Ivir: Prevođenje društveno-političkog nazivlja	16
J. Jernej: Sintatička rekcija u nastavi stranih jezika	22
D. Kalogjera: Amerenglish	29
A. Menac: Frazeologizmi oko riječi kraj/konac u različitim jezicima	35
M. Skljarov: Funkcionalne jedinice	38
S. Žepić: Fakultativan ili obligatan?	48
Metodika	
M. Vilke: Teorijska osnova suvremenog pristupa nastavi stranih jezika	54
M. Jurčić: Dril i suvremena nastava stranog jezika	61
M. Dubravčić: O nekim tipovima pogrešaka u izgovoru engleskih glasova	68
B. Brusar: Mnemonika u službi nastave gramatike engleskog jezika	75
Kultura i civilizacija	
A. Krstulović: Kultura i civilizacija u nastavi stranih jezika	80
D. Maček: O oslovljavanju u engleskom jeziku	87
I. Batušić: Šansona u nastavi francuskog jezika	87
Diskusija	
I. Škarić: O profesiji	91
B. Vuletić: Može li se pisanjem učiti govor? O fonetskoj transkripciji u učenju živih jezika	96
O. Škarić: Učenje jezika i učenje govora	99
Z. Dukat: Prolegomena za jednu novu grčku gramatiku: glagolski sustav	103
Iz strane stručne literature	
L. S. Senghor: Senegal, latinski jezik i klasično obrazovanje	109
Živa riječ	
S. Bičanić: Twin Towns	115
I. Batušić: Saint-Paul-De-Vence, une ville pas comme les autres	117
G. Postl-Božić: Porträt einer Stadt	121
M. И. Ильин: Одесса	123
D. Cerneca: Città	126
Naša Iskustva	
J. Gotovac: Jezična struktura <i>present simple</i> kroz vježbe u osnovnoj školi	129
V. Bermarija: The Blackboard Story	140
M. Stojsavljević: Intervju i panel-diskusija	143
Kronika	
Prikazi knjiga	151

strani jezici

God. V

1976

Broj 1—2

RUDOLF FILIPOVIĆ

UZ ŠEZDESETI ROĐENDAN

Obljetnice, pogotovu dekadne, obično su polusjetne prigode, kad slavljenikovo obzorje kao da zastire neumoljivo osipanje užurbane pješčane ure. Ali u jednom iznimnom radnom vijeku, jednom izuzetnom životu, obljetnica je tek jedno, doduše važno, vremensko odredište na neprekidnoj uzlaznoj crti pregalaštva. To je prilika da se iz obilja podataka o širokom i svestranom minulom djelovanju istaknu najznačajniji tokovi i rezultati. To je trenutak za nove i potpunije ocjene te za dublje uvide u slavljenikovu ličnost i htijenja. Konačno, to je i jedna od posebno prikladnih prilika za izricanje hvale za sve čime nas je jubilarac zadužio.

Slavljenik kome redakcija u povodu šezdesetog rođendana posvećuje ovaj broj *Stranih jezika* jest prof. dr Rudolf Filipović, vodeći hrvatski anglist i jedan od vodećih anglista u zemlji.

Osnovni biografski podaci o prof. R. Filipoviću jesu: rođen 15. rujna 1916. u Zlataru, završava osnovnu školu u Varaždinu, srednju školu u Sremskoj Mitrovici, a 1940. diplomira engleski s francuskim na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Akademska karijera: postavljen za asistenta današnjeg Odsjeka za anglistiku na istom fakultetu 1945, unaprijeđen za docenta 1950, za izvanrednog 1957, a redovnog profesora 1961. godine. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti izabrala ga je 1960. god. za suradnika, a 1972. za izvanrednog člana. Godine 1973. dobio je republičku nagradu »Božidar Adžija« za znanstvenu djelatnost. God. 1976. odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vijencem.

1

Prof. h. 2354/10

Ovi su podaci posebno šturi i nepotpuni kad govorimo o tako aktivnoj, dinamičnoj i svestranoj ličnosti kao što je prof. R. Filipović. Nije nimalo lako ukratko opisati sva područja i sve pothvate u kojima je on bio prisutan, i to po pravilu kao glavni pokretač i neumoran nosilac znatnog dijela poslova, koji i danas svojim elanom i radnom sposobnošću redovito pretječe mnoge svoje mnogo mlađe kolege. Ipak, moguće je u najširim crtama odrediti dva osnovna toka protekle tridesetogodišnje slavljenikove djelatnosti — jedan znanstveno-istraživačkih preokupacija i drugi, koji želimo posebno istaknuti, posvećen unapređenju nastave engleskog jezika i stranih jezika uopće.

Prošlo je nešto više od trideset godina otkako je engleski jezik kao školski predmet sustavno uveden u naše škole.

Počelo je gotovo ni od čega. U ono je vrijeme engleski jezik poznavao vrlo ograničen krug ljudi, pa je tradicija gajenja engleskog jezika u širim slojevima bila beznačajna.

Znatan dio svega što je postignuto na planu poznavanja i popularizacije engleskog jezika možemo pripisati pojedincima, koji su svojim naporima uticali put novim idejama i metodama.

Među takvim pojedincima više od svih ostalih ističe se lik Rudolfa Filipovića. Od 1945. on je inicijator i duša svih pothvata za unapređenje nastave engleskog jezika i stranih jezika uopće. Njegov životni opus zahvaća nekoliko područja, koja se međusobno isprepliću i upotpunjavaju i koja je nemoguće odvojiti. U nekima prevladava rad Filipovića lingvиста, u drugima Filipovića metodičara, u trećima Filipovića organizatora i publiciste. Nemoguće je i ne izostaviti mnogo elemenata tog plodnog rada u tako kratkom napisu, pa ćemo se ograničiti na ono što je ostavilo najduljeg traga na području nastave stranih jezika.

Međunarodni ugled Rudolfa Filipovića vrlo je velik — on je član mnogih međunarodnih društava: Lingvističkog društva Amerike, Lingvističkog društva Velike Britanije, Lingvističkog društva u Parizu, Međunarodnog društva sveučilišnih profesora engleskog jezika; član je upravnog odbora Međunarodnog fonetskog društva u Londonu, bivši je predsjednik Međunarodne federacije profesora stranih jezika i sadašnji predsjednik Evropskog lingvističkog društva. No u ovom ćemo se članku usredotočiti na njegove zasluge za našu sredinu.

Da bismo se podsjetili na rad Filipovića metodičara u vrijeme kad je nastava engleskog jezika u našim školama bila u svojoj prvoj, najtežoj fazi — bez tradicija, bez kadrova, bez udžbenika i bez uzora — a poslijeratne godine nisu nigdje u svijetu bile zahvalno razdoblje za preokupacije o metodici stranih jezika, pogledajmo njegov prvi članak »Početna nastava engleskog jezika u našim školama«, objavljen prije 30 godina u *Pedagoškom radu*, povodom tiskanja prvog poslijeratnog udžbenika za početnu nastavu engleskog jezika *First English Book* i opet autora — Rudolfa Filipovića.

Taj članak-jubilarac položio je temelje jednoj čvrstoj strukturi koja se ovdje u Zagrebu postepeno diže i izgrađuje već 30 godina. U tom pionirskom radu autor izriče načela koja su većim dijelom i danas osnova metodike nastave stranih jezika. Zahtijeva oralni pristup jeziku, upotrebu drilova za vježbanje izgovora, učenje riječi u kontekstu, a ne izolirano, ističe važnost motivacije učenika pomoću uspjeha koje postiže u radu i zalaže se za upotrebu autentičnih govornih struktura.

Godine 1949. profesor Filipović se riječju i djelom bori, do konačnog uspjeha, za uvođenje fonetike u jezične grupe Filozofskog fakulteta i za uvođenje elemenata fonetike u praktični rad u srednjoj školi.

Godine 1952. strukturalistički pristup prodire u nastavu stranih jezika u nas preko škole koja u početku svog djelovanja nosi naslov »Tečajevi engleskog jezika«. Jedan od osnivača i stručnih rukovodilaca je i Rudolf Filipović.

U populariziranju audiovizuelne globalno-strukturalne metode Petra Guerberine i Paula Rivenca, pedesetih i šezdesetih godina, Filipović aktivno sudjeluje i kao tumač načela te metode i kao pisac udžbenika koji se i danas upotrebljavaju i u nas i u nizu evropskih zemalja.

On se, međutim, ne zaustavlja na toj metodi. Njegove ideje razvijaju se dalje, i on je jedan od prvih koji upozoravaju na ogromnu važnost što će je televizija imati u budućnosti u nastavi stranih jezika.

Sljedeći suvremene teorije o jeziku, lingvist Filipović dolazi i do transformaciono-generativne gramatike, a metodičar Filipović 1970. godine uzima od nje ono čime ona može koristiti nastavi stranih jezika te postavlja svoju shemu o pet faza procesa učenja stranog jezika.

Godine 1968. održan je u Zagrebu X, jubilarni, kongres FIPLV-a, Međunarodne federacije profesora stranih jezika, zahvaljujući uglavnom naporima i međunarodnom ugledu profesora Filipovića, koji je tom prilikom izabran za predsjednika te federacije za naredne četiri godine.

Zagreb je tih dana bio stjecište najpoznatijih stručnjaka s područja teorije i prakse nastave stranih jezika. Kongres je mnogo pridonio tome da su suvremene ideje o nastavi stranih jezika prodrle među široke slojeve nastavnika u našoj zemlji. Radovi kongresa objavljeni su u dvije značajne publikacije — *Aktivne metode i moderna pomagala u nastavi stranih jezika* (Zagreb 1971) i englesko izdanje (Oxford University Press, 1972).

Profesor Filipović pokrenuo je 1961. god. časopis-zbornik »Suvremena lingvistika« i uredio prva četiri sveska, a kad je ta edicija pretvorena u redoviti časopis, ostao je u njemu kao jedan od tri urednika. On je i dugogodišnji član uredništva časopisa »Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia«, a od 1975. god. i njegov glavni urednik.

I našem časopisu »Strani jezici«, koji je, evo, ušao u petu godinu postojanja i koji se trudi da osvjetljava probleme u vezi sa stranim jezicima u nas, duhovni je otac profesor Filipović.

Posebno je poglavlje u opusu Rudolfa Filipovića njegov rad na kontrastivnom proučavanju engleskog i hrvatskog jezika i na ispitivanju lingvističkih aspekata kontakta između engleskog jezika i drugih evropskih jezika.

Iako zagrebački »Jugoslavenski hrvatskosrpsko-engleski projekt kontrastivne analize«, po kojem se Zagreb posljednjih godina spominje među lingvistima i primjenjenim lingvistima u svijetu, ne možemo izdvojiti iz pojave kontrastivne lingvistike i sklopu strukturalističkih škola i pojave šireg zanimanja za probleme koje u učenju stranog jezika izaziva prisutnost materinog jezika, ipak osnutak tog projekta valja pripisati u prvom redu osobnom usmjerenju i području interesa profesora Rudolfa Filipovića.

U svim svojim radovima od 1945. godine na dalje u kojima našim učenicima engleskog jezika prikazuje neki aspekt engleskog Filipović se služi uspo- redbama između hrvatskog i engleskog jezika.

Sistematizirani pristup usvajanju engleskog izgovora izložio je profesor Filipović u knjizi *Engleski izgovor*, objavljenoj 1954. godine. Izraz »kontrastivan« u toj se knjizi ne javlja, ali čitav se pristup zasniva na kontrastivnoj analizi fonetskog sustava engleskog i hrvatskog jezika. Jedan od rezultata takvog pristupa jest i tabela engleskih fonema izrađena po načelu sličnosti i razlika s hrvatskim fonemima.

Profesoru Filipoviću dugujemo i poticaj i uredničku koncepciju za prvi veliki Englesko-hrvatski rječnik i nekoliko manjih englesko-hrvatskih i hrvatsko-engleskih rječnika. Rezultat njegova zanimanja za kontrastivno suprostaavljanje engleskog i hrvatskog jezika i za nastavu engleskog jezika u nas jest i cijeli niz srednjoškolskih udžbenika engleskog jezika. I u gramatičkom priručniku *An Outline of English Grammar*, objavljenom 1955. godine, Filipović provodi kontrastivne principe, uspoređujući funkcije i oblike pojedinih gramatičkih kategorija engleskog i hrvatskog jezika.

Tome radu treba dodati i Filipovićev lingvistički interes za jezike u kontaktu i jezično posuđivanje. On proučava ponašanje engleskih posuđenica u hrvatskom jeziku na fonološkoj, morfološkoj i semantičkoj razini i dolazi do vrlo zanimljivih rezultata koji su objavljeni u nizu rasprava i članaka i u knjizi *Kontakti jezika u teoriji i praksi*.

U okviru Instituta za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, čiji je direktor Rudolf Filipović, radi se pod njegovim vodstvom na proučavanju engleskog elementa u dvadeset evropskih jezika.

Mogli bismo reći da je u kontekstu tih njegovih interesa i stvarne potrebe za kontrastivnim proučavanjem engleskog i hrvatskog jezika, u prvom redu za ciljeve nastave, za čovjeka Filipovićeve energije i organizatorske sposobnosti osnivanja Jugoslavenskog hrvatskosrpsko-engleskog projekta kontrastivne analize bio logičan nastavak već zacrtana puta.

Prošlo je više od deset godina intenzivnog rada na tom Projektu i danas ga vodeći svjetski stručnjaci smatraju prekretnicom u povijesti kontrastivne analize. On ima dvije funkcije — pedagošku i općelingvističku. Rezultati tog opsežnog posla predstavljat će veliku pomoć nastavnicima engleskog jezika u svladavanju poteškoća koje naši učenici imaju u usvajanju engleskog jezika. Tu treba spomenuti već izišle publikacije Projekta — 9 svezaka »Izvještaja« (»Reports«), 6 svezaka »Studija« (»Studies«) i 2 sveska »Pedagoških materijala« (»Pedagogical Materials«), koji su poznati anglističkoj javnosti u zemlji i inozemstvu.

Filipović, međutim, u svom radu nije okrenut samo sadašnjici i budućnosti. Njegova je zasluga što je osvjetlio naše književne veze s Engleskom u prošlosti i što je oteo zaboravu rad naših prvih anglista Natalije Wickerhauser, Aleksandra Lochmera i Vladoja Dukata. Plod njegova dugogodišnjeg bavljenja književnim i uopće kulturnim vezama Hrvatske i Engleske jest opsežna i bogata knjiga *Englesko-hrvatske književne veze*.

U ovom članku nismo još ništa rekli o osnovnoj djelatnosti Rudolfa Filipovića na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Tu je on neumoran organizator nastave i glavni nosilac predavanja i seminara iz engleskog jezika, i to na drugom i trećem stupnju nastave. Šef je Katedre za engleski jezik od 1950. god. do danas, pročelnik Odsjeka za anglistiku od 1961. do 1971. god. Ovdje možemo spomenuti i to da je od 1962. do 1971. god. bio voditelj trećeg stupnja lingvistike, 1964—1966 prodekan, a 1972—1974. dekan Filozofskog fakulteta. U kolikim je pak komisijama, stručnim i samoupravnim tijelima u posljednjih

30 godina radio (i to ne radio formalno, »bio član«, nego radio stvaralački, rukovodio, provodio, ostvarivao) — mislimo da bi bilo vrlo, vrlo teško izračunati.

Ono što je prof. Filipoviću ipak u prvom planu — to je njegov stvaralački rad i briga za formiranje nastavnika engleskog jezika. Ali o tome možda ne treba mnogo ni govoriti, jer svi anglisti, a njihov se broj u poslijeratnom razdoblju penje već na tisuće, koji su studirali na zagrebačkom Filozofskom fakultetu bili su njegovi studenti.

Svaki od njih znao bi ispričati prilično mnogo o svojim susretima s »Fili-pom«, profesorom i ČOVJEKOM. U ime svih njih izražavamo mu zahvalnost za sve što je do sada dao našoj lingvistici i nastavi stranih jezika i želimo mu da još mnogo godina svojim stvaralačkim doprinosima unapređuje oba ova područja jezične znanosti.

Redakcija

FILOZOFSKI FAKULTET O POLOŽAJU STRANOG JEZIKA

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u više su stručnih, društvenih i samoupravnih tijela vođeni razgovori o položaju stranih jezika u općem i usmjerenom dijelu srednjoškolskog obrazovanja. Zaključeno je da se prosvjetne vlasti u našoj Republici upozore na potrebu zadržavanja stranog jezika kao obvezatnog predmeta u općem i u usmjerenom dijelu srednjoškolskog obrazovanja, nasuprot nekim tendencijama, prema kojima bi u usmjerenom dijelu srednjeg obrazovanja poučavanje stranog jezika bilo prekinuto ili bi se izvodilo samo u okviru izborne nastave.

Na temelju tih razgovora i jednodušnih mišljenja i zaključaka Filozofski fakultet je 6. veljače 1976. uputio slijedeće pismo sekretaru za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH, zatim Prosvjetnom saboru Hrvatske i Zavodu za unapređivanje stručnog obrazovanja:

U povodu rasprava o nastavnom planu i programu za srednje škole, a posebno o onom dijelu koji se odnosi na *položaj stranog jezika* u općem i usmjerenom dijelu srednjoškolskog obrazovanja, Filozofski fakultet smatra potrebnim naglasiti slijedeće:

1. Poznavanje barem jednog stranog jezika u suvremenom je društvu *nužni dio opće obrazovanosti* svakog čovjeka.
2. Pored općeobrazovnog, odgojnog i civilizatornog značaja strani jezik ima i odlučnu važnost za *stručni razvoj* svakog čovjeka. On je neophodan za nastavak studija na visokoškolskom stupnju, jednako kao i za svakodnevni rad u struci za koju će se učenik osposobiti. Mnoga dostignuća u njegovoj struci ostat će mu nedostupna ako zanemari tu vrstu obrazovanja, a na radnom mjestu neće biti u stanju prihvaćati nove metode i tehnologiju koja proizlazi iz međunarodne podjele rada.

3. Adekvatno usvajanje stranog jezika moguće je samo u dugotrajnom i kontinuiranom procesu u kome će strani jezik biti zastupljen kao *obvezatni predmet* na svim stupnjevima s odgovarajućim fondom sati. U usmjerenom dijelu srednjeg obrazovanja strani jezik mora se zadržati kao obvezatni predmet u funkciji struke (s odgovarajućim programskim sadržajima), a ne može se prepustiti izbornom dijelu nastave ili pak ograničiti samo na one škole u kojima će on biti dio učenikove odabrane struke.
4. Ispuštanje stranog jezika u višim razredima srednje škole obezvrijedilo bi cjelokupan uloženi napor učinjen u osnovnoj školi i u prva dva razreda srednje škole. Upravo u času kad bi učenik mogao stečeno znanje početi *smisleno primjenjivati* u svojoj struci, proširujući ga na neko novo područje, kontinuitet mu se nasilno prekida i sve što je dotle naučio ostaje visjeti u zraku. Takvi će se učenici naći u posebno nepovoljnom položaju prilikom nastavka školovanja na višim stupnjevima.
5. Molimo da se sve što je ovdje navedeno uzme u obzir pri izradi nastavnih planova i programa reformirane srednje škole, kako bi se izbjegle vrlo negativne posljedice za našu privredu i društvo u cjelini.

V. Ivir

ZASTUPLJENOST POJEDINIH STRANIH JEZIKA U ŠKOLAMA SR HRVATSKE

Zavod za unapređivanje stručnog obrazovanja SRH dobio je u 1968. godini po prvi put zadatak da ocijeni stanje u nastavi stranih jezika na srednjim školama. Prikupljeni podaci potvrdili su veliki nerazmjer u zastupljenosti jezika, uglavnom na štetu francuskog, koji se u osnovnim školama učio sve manje, a ukidao se čak i tamo gdje je već imao ustaljenu tradiciju i gdje je postojao stručni kadar, kao npr. u priobalnom području.

Na osnovi podataka i analiza donijelo je Prosvjetno kulturno vijeće Sabora SRH 11. srpnja 1968. preporuku o nužnosti održavanja pravilnih razmjera u zastupljenosti jezika.

Preporukom se željelo da se održi određeni razmjer tako da bi 30% učenika učilo engleski, 30% ruski, 20% francuski i njemački. Predviđjela se i mogućnost učenja i drugog stranog jezika tako da bi se prvi strani jezik započeo učiti u osnovnoj školi i nastavio na srednjoj, a drugi se započinje učiti u srednjoj školi.

U tom smislu razrađena je i mreža zastupljenosti pojedinih stranih jezika u gimnazijama u Zagrebu, kao i preporuka za uvođenje drugog stranog jezika kao obvezatnog predmeta, te su s time u vezi izrađeni programi i udžbenici, televizijski tečajevi, radio-emisije i drugi potrebni radni materijali.

Na žalost, te se preporuke nisu u potpunosti ostvarile jer se izbor stranih jezika regulirao prema željama roditelja, a da se pri tom nije posvetila pozornost društveno-ekonomskim faktorima.

Budući da je pitanje politike učenja stranih jezika problem društvenog značaja i ne bi se smjelo rješavati zasebno u okviru svake škole, prema interesima pojedine ustanove ili prema željama roditelja, Prosvjetni Savjet SRH tražio je da se izrade prijedlozi za rješavanje tog problema. Zadatak je povjeren zavodima za osnovno i stručno obrazovanje u SRH, pa su u tom smislu održane rasprave i donesen je niz prijedloga.

Među inim predloženo je da se u zjaednici s regionalnim zavodima utvrdi regionalna raspodijeljenost stranih jezika s obzirom na društveno-političku stranu tog problema, kao i na potrebe privrede. Tako utvrđena dugoročna politika zastupljenosti u stranim jezicima bila bi osnova planiranja u osposobljavanju kadrova i rješavanju kadrovskih problema.

U ovom kontekstu razmatra se i koncepcija zastupljenosti jezika koji se uči kao II strani jezik, kao i osiguravanje kontinuiranog učenja stranog jezika u toku čitavog vijeka obrazovanja.

U toku 1976. Prosvjetni Savjet SRH donijet će rješenja u vezi s tim prijedlozima i utvrditi način kako donesene zaključke provesti.

Kako se problem zastupljenosti stranih jezika javlja i u ostalim republikama sazvana je Međurepublička konferencija, koja je zasjedala u Brelima od 26. do 28. travnja 1976. Prisustvovali su joj predstavnici društava stranih jezika nastavnčkih škola i zavoda za prosvjetnu pedagošku službu, izdavača udžbenika itd.

Cilj je konferencije bio da se osim ostaloga razmotre i onaliziraju problemi i razrade prijedlozi i zaključci u vezi s ravnomjernom zastupljenosti jezika pa ih u cijelosti donosimo.

1. Politika zastupljenosti stranih jezika treba da proizlazi iz opće-društvenih potreba i potreba udruženog rada i da se zasniva na sistematskom praćenju kretanja potreba u zemlji i izvan nje.
2. Osigurati provođenje određene društvene politike zakonskim regulativom.
3. Ravnomjerna zastupljenost stranih jezika može se ostvariti putem: a) uvođenja drugog stranog jezika, koji bi trebalo uvoditi već u osnovne škole, tako da se prvi strani jezik počinje učiti najkasnije u petoj godini obvezatnog obrazovanja prema mogućnostima u pojedinim republikama i pokrajinama.
b) Prvi strani jezik treba uvoditi u škole na osnovi opće društvene politike i prema potrebama udruženog rada u pojedinim regijama, dok bi drugi strani jezik dao mogućnost zadovoljavanja potreba i želja i interesa učenika.
c) Drugi strani jezik trebao bi da nađe svoje mjesto i u usmjerenom dijelu obrazovanja.

D. Celmić